

"הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד"

הלקח הנשגב ממה שהשרה הקב"ה שכינתו במשכן על ידי משה בחינת צדיק ואהרן בחינת בעל תשובה

תרמ"א, תרמ"ה), לבאר הטעם שנתמנה אהרן להיות הכהן הגדול לישראל ולא משה רבינו, כי משה רבינו היה בבחינת צדיק גמור שלא חטא מעולם, לכן לא היה יכול לתקן בעצמו את ישראל שחטאו בעגל והיו בבחינת בעלי תשובה, אבל אהרן הכהן שעשה את העגל לישראל היה בבחינת בעל תשובה, לכן דוקא הוא היה יכול להקריב קרבנות בשבילם כדי לתקנם.

על פי האמור הוא מוסיף לפרש כמין חומר מה שכתוב (שם ז): "ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ובעד העם". ופירש רש"י בשם התורת כהנים: "קרב אל המזבח, שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת". הביאור בזה שאהרן היה ירא ובוש לגשת אל המזבח מכיון שהוא עשה את העגל, לכן אמר לו משה: "למה אתה בוש לכך נבחרת", רמז לו בכך שהיה מוכרח מן השמים לעשות את העגל, כדי שיוכל להיות הכהן הגדול שלהם לתקנם, הנה הם דברי ה"שפת אמת" (שנת תרל"ט):

"למה אתה בוש לכך נבחרת. פירוש כי בני ישראל היו עתה בחינת בעלי תשובה, ולא היה יכול להיות כהן גדול שלהם רק מי שהיה בכלל החטא, ומשה רבינו ע"ה נתן לו [לאהרן] התנצלות לומר [דברי חזיון], שכמעט היה מוכרח להיות נכלל בחטא זה, בעבור שיוכל להיות כהן גדול שלהם, ומצד זה נכשל בחטא, ולא מעצם נפשו, כי היה צדיק גמור".

והנה מה שכתב עוד בענין זה ביתר ביאור (שנת תרמ"ה):

"בפסוק קרב אל המזבח. פירש רש"י למה אתה בוש לכך נבחרת. ופירושו המפרשים לכך נבחרת הואיל ואתה בוש. ובמקום אחר כתבנו כי עתה היה

ימי המילואים, עוד לפני שניגש אהרן אל המזבח להקריב את הקרבנות:

"לפי שכל ז' ימי המילואים שהעמידו משה למשכן, ושימש בו ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו, ונדע שנתכפר לנו עון העגל, לכך אמר להם (שם ו) זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום בחר בו".

מכל האמור אנו רואים שלא השרה הקב"ה את שכינתו במשכן, רק אחרי שהקדים משה רבינו לשמש ככהן גדול כל שבעת ימי המילואים, ואחר כך ביום השמיני הקריב אהרן את כל הקרבנות שנצטוו עליהם על המזבח, וגם אז עדיין לא ירדה השכינה במשכן, כי אם אחרי שנכנסו משה ואהרן יחד למשכן להתפלל על השראת השכינה, וכשיצאו אל העם לברכם (שם כד): "ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם".

הנה כי כן ראוי לבאר בדרך עבודה השווה לכל נפש, מהי המשמעות של שותפות נשגבה זו בין שני האחים הקדושים משה ואהרן שהביאה להשראת השכינה במשכן, ומהו הלקח הנשגב שגם אנו יכולים ללמוד מזה אפילו בזמן הזה שחרב בית המקדש, לעבוד עבודה משותפת זו בין משה ואהרן שנזכה להשראת השכינה.

השראת השכינה במשכן בזכות משה הצדיק ואהרן בעל התשובה

פתח דברינו יאיר לבאר הענין בזה, על פי יסוד גדול שלמדנו מדברות קדשו של ה"שפת אמת" שחזר על זה כמה פעמים בפרשתנו (שנת תרל"ט,

בפרשתנו פרשת שמיני דבר בעתו מה טוב, להתבונן בשותפות הנפלאה של שני האחים הקדושים משה ואהרן, שבזכות עבודתם ותפלתם השרה הקב"ה את שכינתו במשכן. דבר זה אנו למדים ממה שכתוב בפרשתנו (ויקרא ט-א): "ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל". ופירש רש"י: "ויהי ביום השמיני, שמיני למילואים, הוא ראש חודש ניסן שהוקם המשכן בו ביום".

שנינו על כך בתלמוד ירושלמי (זימא פ"א ה"א): "כל שבעת ימי המילואים היה משה משמש בכהונה גדולה ולא שרתה שכינה על ידיו, וכיון שלבש אהרן בגדי כהונה גדולה ושימש שרתה שכינה על ידיו, מה טעמא (ויקרא ט-ט) כי היום ה' נראה אליכם". הרי שלא השרה הקב"ה את שכינתו במשכן, רק אחרי ששימש משה רבינו תחילה בכהונה גדולה שבעת ימי המילואים, ואחרי שהקריב אהרן הכהן ביום השמיני את הקרבנות.

שותפות קדושה זו בין משה ואהרן להשרות השכינה במשכן מתחזקת והולכת, במה שכתוב בהמשך הפרשה (שם כג): "ויבוא משה ואהרן אל אהל מועד ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם". ופירש רש"י לשם מה נכנסו משה ואהרן יחד אל אהל מועד:

"כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל, היה מצטער ואמר, יודע אני שכועס הקב"ה עלי, ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל. אמר לו למשה, משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתביישתי. מיד נכנס משה עמו וביקשו רחמים וירדה שכינה לישראל".

בהמשך הדברים מפרש רש"י מה שכתוב: "ויצאו ויברכו את העם, אמרו (תהלים צ-ז) ויהי נועם ה' אלקינו עלינו, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם". כאן מוסיף רש"י מה שהקדימו ישראל לשפוך את כאב לבם לפני משה אחרי שנגמרו ז'

שפת אמת: משה רבינו היה צדיק גמור אהרן הכהן שעשה את העגל היה בבחינת בעל תשובה

משה רבינו בהיותו צדיק לא היה יכול להיות
כהן גדול לישראל שהיו בבחינת בעלי תשובה אחרי חטא העגל

הקב"ה הקדים לפעמים את אהרן ולפעמים את משה
ללמדנו ששניהם שקולים צדיק ובעל תשובה

משה אמר לאהרן: "למה אתה בוש לכך נבחרת"
מה שחטאת בעגל הוא מן השמים כדי לתקן את ישראל

צריך להיות התיקון בבחינת בעלי תשובה. ורמזו
במדרש (מגילה י.) דלכך כתיב ויהי [ביום השמיני]
לשון צער, מה שלא היה משה רבינו ע"ה הכהן, כי
אז היו במדריגת צדיקים גמורים.

וב' צדיקים אלו [משה ואהרן] היו מוכנים
להיות עובדי המקדש, דכתיב (תהלים טז-י) משה
ואהרן בכהניו, כי הכהן השליח צריך להיות בטל
לגמרי אליו יתברך, כמו שכתוב אצלם (שמות טז-יז)
ונחנו מה, ופעם אחרת כתיב (במדבר טז-יז) ואהרן
מה הוא, כי היה להם ביטול הגמור, רק משה רבינו
ע"ה היה עניו בבחינת צדיק גמור, ואהרן בא אל
הביטול בבחינת בעל תשובה".

ויש להוסיף תבלין על פי מה ששינוי בגמרא
בענין חטא העגל (עבודה זרה ד:): "לא עשו ישראל
את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה".
ופירש רש"י: "כלומר גיבורים ושליטים ביצרים
היו, ולא היה ראוי להתגבר יצרים עליהן, אלא
גזירת מלך היתה לשלוט בהם, כדי ליתן פתחון
פה לבעלי תשובה, שאם יאמר החוטא לא אשוב
שלא יקבלני, אומרים לו צא ולמד ממעשה העגל
שכפרו ונתקבלו בתשובה".

הרי לנו דברים ברורים שלא יצא מכשול על
ידי אהרן הכהן שעשה את העגל, אלא אדרבה
הקב"ה בחר בו לקיים גזירת המלך לעשות את
העגל כדי להורות תשובה לרבים. הנה כי כן
מבואר היטב מה שאמר משה לאהרן, שהיה ירא
ובוש לגשת אל המזבח משום שעשה את העגל:
"למה אתה בוש לכך נבחרת", פירוש אדרבא
דוקא משום שגרמת לחטא העגל כדי להורות
תשובה לרבים, בחר בך הקב"ה להיות כהן גדול
לישראל כדי להביא עליהם כפרה.

לשם מה לימד אותנו הכתוב כי משה ואהרן היו שניהם שקולים

נמצינו למדים מכל האמור יסוד גדול, כי שני
האחים הקדושים משה ואהרן היו בבחינת שני
המאורות הגדולים, משה רבינו היה ראש לכל
הצדיקים הגמורים שלא חטאו מעולם, אהרן הכהן
היה ראש לכל בעלי תשובה שחטאו וחזרו בתשובה
שלימה. וזהו ששינוי במשנה (אבות פ"א מ"ב): "הלל
אומר, הוי מתלמידי של אהרן, אוהב שלום ורודף
שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".

הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה מה שכתוב
(שמות ו-יז): "הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם
הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם,
הם המדברים אל פרעה מלך מצרים להוציא את

בני ישראל ממצרים הוא משה ואהרן". פתח
הכתוב: "הוא אהרן ומשה", וסיים: "הוא משה
ואהרן". ופירש רש"י: "יש מקומות שמקדים אהרן
למשה, ויש מקומות שמקדים משה לאהרן, לומר
לך ששקולין כאחד".

ויש לבאר הטעם שהצריך הכתוב להעיד
ששניהם שקולים, על פי מה ששינוי בגמרא
(ברכות לד:): "מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים
גמורים אינם עומדין". נמצא לפי זה שיש מקום
לומר כי אהרן שהיה בבחינת בעל תשובה, היה
גדול יותר ממשה רבינו שהיה בבחינת צדיק
גמור, לכן מלמדנו הכתוב ששניהם שקולים.

ונראה לבאר הטעם למה באמת שניהם
שקולים, על פי מה שביאר ה"חובות הלבבות"
(שער התשובה פרק ח) הטעם שבעלי תשובה גדולים
מצדיקים, כי בעל תשובה אמיתי לבו נשבר
בקרבו שחטא כנגד הקב"ה: "והוא נכנע ושפל
לפני האלקים תמיד, והיה חטאו סיבה לכניעתו
והשתדלותו לפרוע חובות הבורא, לא יתגאה
במאומה ממעשהו הטוב". לפי זה הוא מוסיף
לבאר בלשון קדשו:

"חוטא זה הוא שיש לו יתרון על הצדיק שלא
חטא החטא ההוא והדומה לו, כי הצדיק אין
בטוחים בו שלא יתגאה ויגבה לבו וירום במעשהו...
כמו שאמר אחד מן הצדיקים לתלמידיו, אילו לא
היה לכם עוון, הייתי מפחד עליכם ממה שהוא
גדול מן העוון. אמרו לו ומהו גדול מן העוון. אמר
להם הגאות והחונף, ובש"ב כזה אמרו רבותינו
ז"ל במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים
גמורים יכולים לעמוד".

הנה כי כן מבואר היטב מה שמעיד הכתוב על
משה ואהרן ששניהם שקולים, הגם שאהרן היה
בגדר בעל תשובה שהוא גדול מצדיק גמור, כי
אצל משה רבינו לא היה שייך לומר שבהיותו צדיק

גמור הוא עלול לבוא לידי גאווה, שהרי הכתוב
מעיד עליו עדות נאמנה (במדבר יב-ג): "והאיש משה
עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה".

"אלו ואלו אומרים אשרי מי שלא חטא
ומי שחטא ישוב וימחל לו"

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שבחר
הקב"ה להשרות את שכינתו על ידי השילוב
הנפלא של שני האחים הקדושים, משה רבינו
שהיה בבחינת צדיק גמור ואהרן הכהן שהיה
בבחינת בעל תשובה, על פי מה שנשים לב
להתבונן בשמחה הגדולה של שמחת בית
השואבה בחג הסוכות, אשר חכמינו ז"ל מעידים
(סוכה נא): "מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא
ראה שמחה מימיו".

וכתבו התוספות (שם נ: ד"ה חד) ביאור ענין
שמחת בית השואבה: "בירושלמי מפרש שמשם
שואבים רוח הקודש, שהשכינה שורה מתוך
שמחה, דכתיב (מלכים ב ג-טו) ויהי כנגן המנגן
ותהי עליו רוח ה', ומייתי עובדא דיונה בן אמיתי
שהיה מעולי רגלים, ובשמחת בית השואבה
שרתה עליו שכינה". מבואר מזה כי שמחת
בית השואבה היא על שם ששואבים שם רוח
הקודש מהשראת השכינה.

עתה הבה נראה הקשר הנפלא שהיה
בשמחת בית השואבה, בין צדיקים גמורים שלא
חטאו מעולם לבעלי תשובה שחטאו וחזרו
בתשובה שלימה, כמו ששינוי בגמרא (שם נג:):
"תנו רבנן, יש מהן אומרים, אשרי ילדותנו שלא
ביישה את זקנותנו [רש"י]: "שלא עברנו עבירה
בילדותנו לבייש את זקנותנו", אלו חסידים
ואנשי מעשה, ויש מהן אומרים, אשרי זקנותנו
שפפרה את ילדותנו, אלו בעלי תשובה. אלו ואלו
אומרים, אשרי מי שלא חטא, ומי שחטא ישוב
וימחול לו".

"המתפלל צריך שיכוין את רגליו, שנאמר (יחזקאל א-ז) ורגליהם רגל ישרה". ופירש רש"י: "נראין כרגל אחד". ונפסק להלכה בשלחן ערוך (או"ח סימן צה ס"א). וצריך ביאור מהו הענין שצריך להתפלל כמלאכים שרגליהם רגל ישרה [כבר הרחבנו לבאר ענין זה במאמר לפרשת במדבר שנת תש"פ, ועדיין מקום יש בראש לבאר ענין זה].

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שידוע כי שבעת הרועים: אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף, דוד, מכוונים כנגד שבע מדות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. נמצא לפי זה כי משה רבינו הרועה הרביעי הוא כנגד מדת "נצח", ואילו אהרן הכהן הרועה החמישי הוא כנגד מדת "הוד".

נקדים עוד מה שמבואר בספרים הקדושים, ומקור הדבר בתיקוני זוהר (הקדמה יז). במאמר "פתח אליהו", כי ז' המדות הן בבחינת קומת האדם: "חסד דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא, תפארת גופא, נצח והוד תרין שוקין, ויסוד סיומא דגופא אות ברית קדש, מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה".

פירוש, חסד הוא זרוע ימין, גבורה זרוע שמאל, תפארת הגוף, נצח והוד שתי השוקים, נצח רגל ימין, הוד רגל שמאל, יסוד סיום הגוף אות ברית קודש, מלכות פה תורה שבעל פה קוראים לה. נמצא לפי זה כי משה ואהרן שהם נצח והוד, הם בבחינת שתי הרגלים של קומת הקדושה שהובילו את ישראל ארבעים שנה במדבר.

ויש לומר כי זהו שכתוב (במדבר לג-א): "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן". ודרשו במדרש (ויק"ר כג-ב): "זהו שאמר הכתוב (תהלים עז-כא) נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן". ומפרט שם כל הניסים שנעשו לישראל בהליכתם במדבר בזכותם, ולפי האמור הרי זה עולה בקנה אחד עם היותם בבחינת נצח והוד שתי הרגלים, שתפקידם להוביל את קומת הקדושה כלל ישראל במדבר בדרכם לארץ ישראל.

הצדיק הוא בבחינת נצח והבעל תשובה בבחינת הוד

רחש לבי דבר טוב לבאר הטעם שמשה הוא בבחינת נצח רגל ימין ואהרן הוא בבחינת הוד רגל שמאל, על פי מה שביאר המגיד מקאז'ניץ ב"עבודת ישראל" (חנוכה) כי מדת הוד היא רמז לבעל תשובה, כי "הוד" היא מלשון הודאה,

בשמחת בית השואבה שאבו רוח הקודש מהשראת השכינה בזכות ההתקשרות בין צדיקים לבעלי תשובה

**משה רבינו מדתו נצח כי נצח את יצרו
אהרן הוא בבחינת הוד שהוא רמז לבעל תשובה**

**חכמינו ז"ל תיקנו שמונה עשרה כנגד י"ח פעמים
שנזכרו משה ואהרן יחד לרמז על הקשר בין צדיקים לבעלי תשובה**

**בשעת שמונה עשרה צריך לכוון את שתי הרגלים
לרמז על הקשר בין נצח והוד צדיקים ובעלי תשובה**

אהרן לאמר. ב"ח מקומות אתה מוצא משה ואהרן שווים, כנגד י"ח ברכות... ב"ח מקומות [בתורה נזכרו] משה ואהרן מוזגין [מצומדים] רמז לי"ח ברכות". נמצינו למדים מזה כי מה שתיקנו להתפלל תפלת שמונה עשרה ג' פעמים ביום שחרית מנחה וערבית, הוא כנגד י"ח פעמים שנזכרו בתורה משה ואהרן ביחד.

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שדרשו בגמרא (מגילה כט.) מקרא שכתוב (יחזקאל יא-טו): "ואהי להם למקדש מעט, אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל". מבואר מזה כי בתי כנסיות שמתפללים בהם, הם בבחינת מקדש מעט שהשרה שם הקב"ה את שכינתו. זאת ועוד שנינו (ברכות כו:): "תפלות כנגד תמידין תקנום" - שחרית כנגד תמיד של שחר, מנחה כנגד תמיד של בין הערבים, ערבית כנגד איברים ופדרים שלא נשרפו על המזבח שקרבים כל הלילה.

מעתה יש לומר כי מטעם זה תיקנו חכמינו ז"ל להתפלל בבתי כנסיות תפלת שמונה עשרה, כנגד י"ח פעמים שנזכרו משה ואהרן יחד, ללמדנו שצריך לחבר בתפלתנו ב' הבחינות של משה ואהרן צדיקים גמורים ובעלי תשובה, שבזכות החיבור ביניהם זוכים להשראת השכינה כפי שאנו רואים בשמחת בית השואבה.

יומתק להבין בזה מה שהביא ה"מגן אברהם" (או"ח תחילת סימן מו) בשם "שער הכונות" לרבינו האריז"ל: "קודם תפלת שחרית יקבל עליו מצות עשה של (ויקרא יט-יח) ואהבת לרעך כמוך". לפי האמור הכוונה בזה שצריכים הצדיקים ובעלי תשובה להתקשר כאיש אחד בלב אחד בבחינת משה ואהרן, כדי להמשיך השראת השכינה.

עבודת ה' בשתי המדות נצח והוד

הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה מה ששינוי בגמרא בענין תפלת שמונה עשרה (ברכות י:):

במפגש הקדוש הזה בין צדיקים גמורים לבעלי תשובה מתגלה היחוד הנפלא של שמחת בית השואבה, שזכו בה ישראל להשראת השכינה ולרוח הקודש, בתחילה מביעים כל אחד משני עמודי עולם את השבח וההודאה להקב"ה שזכו לעובדו לפי מדרגתם, חסידים ואנשי מעשה שלא חטאו מעולם אומרים: "אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו", בעלי תשובה שחטאו ושבו בתשובה אומרים: "אשרי זקנותנו שכפרה את ילדותנו".

אולם הכל הולך אחר החיתום, כאשר בסופו של דבר מתאחדים הצדיקים ובעלי התשובה להכריז יחד: "אלו ואלו אומרים, אשרי מי שלא חטא, ומי שחטא ישוב וימחול לו". התקשרות אלקית זו של אהבה ורעות בין שני חלקי ישראל צדיקים ובעלי תשובה, היא שבוקעת את כל שערי הרקיעים ועולה עד לפני כסא הכבוד, ומורידה משם שפע של רוח הקודש מהשראת השכינה שהקב"ה משרה על ישראל.

ובכן נראה כי הצדיקים ובעלי תשובה בשמחת בית השואבה, למדו דבר זה שצריך להתאחד על מנת להמשיך השראת השכינה, ממה שהשרה הקב"ה בפעם הראשונה מאז בריאת העולם את שכינתו במשכן, על ידי משה שהיה בבחינת צדיק גמור ואהרן שהיה בבחינת בעל תשובה, שנכנסו שניהם יחד לאהל מועד לבקש רחמים על השראת השכינה: "ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם".

תפלת שמונה עשרה כנגד י"ח פעמים שנזכרו משה ואהרן

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הלקח הנשגב שעלינו ללמוד מקשר נפלא זה שבין שני האחים הקדושים משה ואהרן, על פי מאמר חכמינו ז"ל במדרש (במדבר ב-א): "וידבר ה' אל משה ואל

מעתה ירווח לנו להבין מה שפירש רש"י: "שהיה אהרן בוש וירא לגשת", שנתיירא לגשת אל המזבח שהרי גרם לעשות העגל. "אמר לו משה, למה אתה בוש לכך נבחרת". כלומר דוקא משום שעשית העגל נבחרת לעבודת המזבח, כי גזירת המלך היתה שיעשו ישראל את העגל כדי להורות תשובה לרבים, לכן לך שמדתך "הוד" נאה לגשת אל המזבח, לעבוד עבודת הקרבנות לכפר על בני ישראל.

וזהו שאמר משה שמדתו "נצח" בבחינת צדיק גמור, אל אהרן שמדתו "הוד" להורות דרך תשובה לישראל: "קרב אל המזבח" - "קרב" דייקא עם שתי הרגלים בבחינת נצח והוד, כדי להשלים מה שהתחלתי את העבודה במשכן בשבעת ימי המילואים בבחינת נצח, ועל ידי שגם אתה תקרב למזבח להקריב הקרבנות תשלם בכך את העבודה בבחינת נצח והוד.

על פי האמור ירווח להבין מה שמבואר בזוהר הקדוש (פרשת פנחס רלו): "נְצַח וְהוֹד תְּבִינן פְּלִגֵי גוּפָא אֵינוֹן פְּגוּוֹנָא דְתַרְבִּין תְּאוּמִים". פירוש, נצח והוד הם שני חצאי הגוף כשני תאוּמִים, כי זאת היא עבודתנו בקודש לחבר את שתי המדות והיו לאחדים, כמו שכתוב ב"מאור ושמש" (פרשת משפטים): "וזאת עיקר עבודתנו לתקן הירכים שהן נצח והוד שיתאחדו באחדות גמור פנים אל פנים". ולפי דברינו הביאור בכך שצריך לחבר את העבודה של הצדיקים עם העבודה של בעלי תשובה.

הנה כי כן יאירו עינינו וישמח לבנו להבין הטעם, שאנו מכוונים יחד את שתי הרגלים שהן כנגד שתי מדות נצח והוד בשעת התפלה, כי היות שתפלת שמונה עשרה היא כנגד י"ח פעמים שנזכרו בתורה משה ואהרן ביחד, שהם היו שני המאורות הגדולים של צדיקים גמורים ובעל תשובה, לכן צריך לייחדם יחד בשעת התפלה, כדי להמשיך בכך השראת השכינה כמו שהיתה בשמחת בית השואבה.

עומדין, על פי הידוע כי בעל תשובה יש לו יצר הרע יותר גדול ממה שיש לצדיק, כי מחמת שהורגל בעבירות הרי הוא כרוך בסבך היצר בבחינת עבירה גוררת עבירה, לכן אחרי ששב בתשובה ובא לכלל מדת "הוד" - "מודים מכלל דפליגי", הרי הוא צריך להיות גם בבחינת מדת "נצח" לנצח את היצר הרע.

נמצא לפי זה כי צדיק גמור שלא חטא מעולם עובד את ה' רק בבחינת "נצח", כי לא שייך אצלו "הוד" מאחר שלא הכחיש אף פעם את ה' ואת תורתו, אבל בעל תשובה עובד את ה' בשתי הבחינות גם יחד, כי מקודם הוא עובד את ה' בבחינת "הוד" - "מודים מכלל דפליגי", ואחר כך בבחינת "נצח" לנצח את היצר הרע שוב ושוב.

הנה כי כן מבואר היטב מה שדקדקו לומר: "מקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים אינם עומדין", כי בעלי תשובה הם בבחינת "עומדים", בהיותם עומדים על שתי הרגלים לעבוד את ה' בבחינת נצח והוד, מה שאין כן הצדיק שמנצח את היצר הרע, עומד רק על רגל אחת בלבד בבחינת נצח.

ויש לומר שעל כך רמז החכם מכל אדם באומרו (קהלת ד-ט): "טובים השנים מן האחד", בעלי תשובה שעובדים את ה' עם שתי בחינות נצח והוד, הנה הם טובים מהצדיקים שהם רק בבחינת נצח, ומפרש הטעם: "אשר יש להם שכר טוב בעמלם", כי יש להם עמל יותר גדול להתגבר על היצר הרע.

אהרן שמדתו הוד עשה את העגל להורות תשובה לרבים

הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה, מה שסיבב הקב"ה שחטא העגל שהיה כדי להורות תשובה לרבים נעשה דוקא על ידי אהרן, כי מאחר שמדתו היא "הוד" שענינו תשובה, "מודים מכלל דפליגי", לכן לו נאה ולו יאה לסייע לישראל להורות תשובה לרבים, ומטעם זה זכה להתמנות להיות כהן גדול על ישראל.

מבואר בגמרא (עירובין יב): "מודים מכלל דפליגי". נמצא כי מדת הוד היא רמז על החוטא, שחלק תחילה ח"ו על ה' ועל תורתו, ואחר כך כשחזר בתשובה הודה שחטא בבחינת "הוד".

מעתה יש לומר על פי דבריו הקדושים, כי הצדיק שלא חטא מעולם משום שזכה לנצח את היצר הרע, כמאמר הגמרא (ברכות ה): "לעולם יריגזו אדם יצר טוב על יצר הרע, נצחו מוטב", הרי הוא בבחינת מדת "נצח", אבל מי שחטא ואחר כך שב בתשובה, הרי הוא בבחינת "הוד" - "מודים מכלל דפליגי", אלא שאחר כך הודה בו ושב על חטאיו.

על פי האמור יומתק להבין מה שדרשו בגמרא (ברכות נח). על הפסוק: "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד" - "וההוד זו בית המקדש". וצריך להבין מהו הקשר בין מדת הוד לבית המקדש. אך לפי האמור יש לומר, כי ידוע שתכלית בנין בית המקדש היא להקריב בו קרבנות, כמו שכתב הרמב"ם (בית הבחירה פ"א ה"א): "מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות", וכן כתב הרמב"ם בספר המצות: "מצוה כ' היא, שצונו לבנות בית הבחירה לעבודה, בו יהיה ההקרבה והבערת האש תמיד".

נמצא שתכלית בית המקדש היא תשובה, כי זאת היא הנרצה מהקרבת הקרבנות שיחזור החוטא בתשובה, כמאמר נעים זמירות ישראל (תהלים נא-ט): "זבחי אלקים רוח נשברה". לכן יפה דרשו: "וההוד זו בית המקדש", כי עבודת בית המקדש היא בבחינת מדת "הוד" - הודאה מכלל דפליגי. וזהו מה שאמרו עוד (מגילה יח): "עבודה והודאה חדא מילתא היא". כי עבודת הקרבנות לכפר על החטא היא ממש בבחינת הודאה מכלל דפליגי.

"בעלי תשובה עומדים" עם שתי הרגלים נצח והוד

ועתה בא וראה כי על פי האמור יפתח לנו פתח להבין מה ששינוי בגמרא הנ"ל: "מקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים אינם

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ז - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה